

INSTITUT DRUŠTVENIH ZNANOSTI IVO PILAR

Biblioteka **Centra za religijske studije**

– K n j i g a p r v a –

FRA DIDAK BUNTIĆ – ČOVJEK I DJELO

B

Biblioteka **Centra za religijske studije**

– Knjiga prva –

FRA DIDAK BUNTIĆ – ČOVJEK I DJELO

Nakladnik:

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Marulićev trg 19/I., Zagreb; t: 4886800; f: 4828296; ured@pilar.hr; www.pilar.hr

Za nakladnika:

dr. sc. Vlado Šakić, ravnatelj

Autori:

Jure Krišto, Marko Babić, Zlatko Matijević, Ivan Markešić, Jakov Pehar, Anđelko Vrsaljko, Krešimir Bušić, Vlado Puljiz, Marinka Bakula Anđelić i Dražen Kovačević, Hrvoje Malčić i Mislav Gabelica, Draženko Tomić, Marinko Šakota, Ivica Šarac, Štipan Trogrlić, Robert Jolić, Ante Marić, Ivan Dugandžić, Stipe Tadić, Ivan Leutar, Šimun Šito Ćorić, Katica Knezović, Ante Sekulić, Juraj Batelja

Urednici:

dr. sc. Stipe Tadić

fra Marinko Šakota

Tehnički urednici:

Hrvoje Malčić

Mislav Gabelica

Recenzenti:

prof. dr. sc. Božo Goluža

dr. sc. Vine Mihaljević

dr. sc. Anđelko Mijatović

Jezični savjetnik:

Mirna Vaupotić-Murati

Korektura:

Vlatka Venos

Prijevod na engleski:

Smiljka Bilankov

Oblikovanje korica:

Zlatko Rebernjak

(Grafički studio Forma ultima)

Priprema za tisak i tisak:

Nenad Rožić

ITG, Zagreb

Listopad, 2009.

Naklada:

600 primjeraka

ISBN 978-953-6666-63-8

Cip zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 716278

Ovaj zbornik nastao je na temelju izlaganja na znanstvenom simpoziju
„Fra Didak Buntić – čovjek i djelo” održanom u Mostaru 2.-3. listopada 2008. godine.
Copyright © 2009. – Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb

FRA DIDAK BUNTIĆ – ČOVJEK I DJELO

Uredili:
Stipe Tadić
Marinko Šakota

INSTITUT DRUŠTVENIH ZNANOSTI IVO PILAR

Zagreb, 2009.

Radovi sabrani u ovome zborniku plod su znanstvenoga simpozija *Fra Didak Buntić – čovjek i djelo*, održanog pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, u Mostaru 2. i 3. listopada 2008. godine. Znanstveni skup organizirao je Institut društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba u suorganizaciji s Hercegovačkom franjevačkom provincijom Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Zbornik je radova, kao i izlaganja na znanstvenome skupu, podijeljen na četiri tematski komplementarne cjeline: socijetalno okružje fra Didakova djelovanja, spašavanje siromašnih i ugroženih – uzroci i posljedice, javno djelovanje fra Didaka Buntića te njegovo duhovno poslanje.

U rasvjetljivanju kulturološko-religijskog i socijetalno-političkog okružja, u kontekstualiziranju vremena i prostora fra Didakova djelovanja, s različitim zrenika humanističkih, društvenih i prirodnih znanosti, svoj su doprinos dali brojni autori. Jure Krišto govori o fra Didaku Buntiću i hrvatskoj politici u Bosni i Hercegovini u prigodi 100. obljetnice austro-ugarske aneksije, Marko Babić o austro-ugarskom zatiranju hrvatskoga identiteta u Bosni i Hercegovini, Zlatko Matijević svojim radom “Zablatiše me djeca” o fra Didaku Buntiću između Hrvatske težačke i Hrvatske pučke stranke (1019.-1922.). Ivan Markešić govori o vjerskim i crkvenim prilikama u Bosni i Hercegovini nakon I. svjetskog rata, Jakov Pehar o poljoprivredi Hercegovine u vrijeme fra Didaka Buntića, Anđelko Vrsaljko o fra Didakovu poimanju ekološko-biološkog bogatstva Hercegovine te Krešimir Bušić o doticaju hercegovačkih franjevaca s bačkim Hrvatima – od fra Didaka Buntića do fra Dominika Mandića i bosanskog franjevca, mostarsko-duvanjskog biskupa fra Alojzija Mišića.

U drugoj tematskoj cjelini, o fra Didakovu karitativnom radu, humanitarnom djelovanju i spašavanju siromašnih i ugroženih, o uzrocima i posljedicama tog zauzetog

kršćanskog humanog djelovanja, govore radovi Vlade Puljiza o prilikama u Hercegovini i spašavanju gladne djece u Prvom svjetskom ratu, Marinke Bakula Anđelić i Dražena Kovačevića o osobnim svjedočenjima onih koje je fra Didak, spašavajući ih od gladi, odveo u Slavoniju i smjestio u udomiteljske obitelji, pod naslovom “Živi smo!”, te Hrvoja Malčića i Mislava Gabelice o spašavanju gladne djece iz Bosne i Hercegovine u Prvom svjetskom ratu.

O javnom djelovanju fra Didaka Buntića, u trećoj tematskoj cjelini, govori rad Draženka Tomića – o fra Didaku Buntiću kao suvremeniku “Kršćanske obitelji”, Marinka Šakote – o njemu kao prosvjetitelju hercegovačkog puka, Ivica Šarca o političkom djelovanju fra Didaka Buntića, Stipana Trogrlića o nacionalno-preporodnom radu biskupa Jurja Dobrile i fra Didaka Buntića – sličnostima i razlikama, Roberta Jolića – o fra Didaku Buntiću i Brotnju, te Ante Marića o fra Didaku Buntiću, učitelju, profesoru i direktoru Velike franjevačke klasične gimnazije u Širokome Brijegu.

Duhovno poslanje i djelovanje fra Didaka Buntića (četvrta tematska cjelina) svojim radovima nastoje rasvijetliti s biblijsko-teološkog, socioreligijskog, psihološkog i kršćansko-antropološkog zrenika ovi autori: Ivan Dugandžić radom o vjerničkom nadahnuću fra Didakova karitativnog djelovanja; Stipe Tadić u svom radu “Fra Didak Buntić – karizma i/ili institucija?!” propituje njegove pro-ročko-karizmatske osobine; Ivan Leutar govori o djelatnoj ljubavi fra Didaka Buntića, Šimun Šito Ćorić o intrapsihičkom svijetu fra Didaka Buntića u svjetlu njegovih istaknutih vrijednosti, Katica Knezović o usporednicama franjevačke karizme služenja siromasima u životu i djelu fra Didaka Buntića i bl. Marije Propetoga Isusa Petković, Ante Sekulić o duhovnosti i dobroti fra Didaka Buntića, a Juraj Batelja o kanonskim propisima Katoličke crkve za proglašenje blaženim i svetim i fra Didaka Buntića u njihovu ogledalu.

Ovaj zbornik radova plod je suradnje Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar – Funkcionalnog centra za religijske studije i Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije.

U Zagrebu, 20. srpnja 2009.

*Dr. sc. Stipe Tadić
Fra Marinko Šakota*

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ	5
I. SOCIJETALNO OKRUŽJE FRA DIDAKOVA DJELOVANJA.....	9
Jure Krišto <i>Fra Didak Buntić i hrvatska politika u BiH: U prigodi 100. obljetnice austro-ugarske aneksije</i>	11
Marko Babić <i>Austro-ugarsko zatiranje hrvatskoga identiteta u Bosni i Hercegovini</i>	35
Zlatko Matijević <i>“Zablatiše me djeca!”: Fra Didak Buntić između Hrvatske težačke i Hrvatske pučke stranke (1919.-1922.)</i>	65
Ivan Markešić <i>Vjerske i crkvene prilike u Bosni i Hercegovini nakon I. svjetskog rata</i>	87
Jakov Pehar <i>Poljoprivreda Hercegovine u vrijeme fra Didaka Buntića</i>	117
Anđelko Vrsaljko <i>Fra Didakovo poimanje ekološko-biološkog bogatstva Hercegovine: pjesma u prozi</i>	125
Krešimir Bušić <i>Doticaji hercegovačkih franjevacā s bačkim Hrvatima od fra Didaka Buntića do fra Dominika Mandića te bosanskog franjevca i mostarsko-duvanjskog biskupa fra Alojzija Mišića</i>	145
II. SPAŠAVANJE SIROMAŠNIH I UGROŽENIH – UZROCI I POSLJEDICE	181
Vlado Puljiz <i>Prilike u Hercegovini i spašavanje gladne djece u Prvom svjetskom ratu (Osvrt na socijalne i gospodarske prilike, uzroke gladi i ulogu hrvatskih humanitarnih organizacija u spašavanju hercegovačke djece)</i>	183
Marinka Bakula Anđelić i Dražen Kovačević <i>Živi smo!</i>	207
Hrvoje Malčić i Mislav Gabelica <i>Spašavanje gladne djece iz Bosne i Hercegovine u vrijeme Prvog svjetskog rata</i>	229

III. JAVNO DJELOVANJE FRA DIDAKA BUNTIĆA	273
Draženko Tomić <i>Fra Didak Buntić – suvremenik “Kršćanske obitelji”</i>	275
Marinko Šakota <i>Fra Didak Buntić – prosvjetitelj hercegovačkoga puka</i>	299
Ivica Šarac <i>Političko djelovanje fra Didaka Buntića</i>	361
Stipan Trogrlić <i>Nacionalno-preporodni rad biskupa Jurja Dobrile i fra Didaka Buntića – sličnosti i razlike</i>	393
Robert Jolić <i>Fra Didak Buntić i Brotnjo</i>	421
Ante Marić <i>Fra Didak Buntić učitelj, profesor i direktor Velike franjevačke klasične gimnazije u Širokom Brijegu</i>	449
IV. DUHOVNO POSLANJE I DJELOVANJE FRA DIDAKA BUNTIĆA	497
Ivan Dugandžić <i>Vjerničko nadahnuće fra Didakova karitativnog djelovanja</i>	499
Stipe Tadić <i>Fra Didak Buntić – karizma ilili institucija?!</i>	517
Ivan Leutar <i>Djelatna ljubav fra Didaka Buntića</i>	535
Šimun Šito Ćorić <i>Intrapsihički svijet fra Didaka Buntića u svjetlu njegovih istaknutih vrijednosti – Psihohistorijski pristup</i>	553
Katica Knezović <i>Kako vjerujemo, onako i djelujemo – Usporednice franjevačke karizme služenja siromasima u životu i djelu fra Didaka Buntića i bl. Marije Propetoga Isusa Petković</i>	579
Ante Sekulić <i>Duhovnost i dobrota fra Didaka Buntića</i>	603
Juraj Batelja <i>Kanonski propisi Katoličke crkve za proglašenje blaženim i svetim i fra Didak Buntić u njihovu ogledalu</i>	621
SAŽETCI	645
SUMMARIES	665
BILJEŠKE O AUTORIMA	687